

«ایران» از ابعاد سفر مهم دبیر شورای عالی امنیت ملی به عمان و قطر گزارش می‌دهد

منطقه در خط مقدم دیپلماسی هسته‌ای ایران

لاریجانی: تمرکز مذاکرات صرفاً بر پرونده هسته‌ای است و بحث در مورد سایر اختلافات با آمریکا

فقط در صورت موفقیت این روند امکان پذیر است

گزارش

رضا عدالتی پور
گروه دیپلماسی

در میانه تشدید تحرکات دیپلماتیک منطقه‌ای و همزمان با سفر جنرال برانگزین بنامین نتانیاهو نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی به واشنگتن، تهران مسیر متفاوتی را برگزید: مسیری که از مسقط تا دوحه امتداد یافت و در قالب سفر فشرده و معنادار علی لاریجانی دبیر شورای عالی امنیت ملی، کوشید نبض مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا را در قلب معادلات منطقه‌ای تنظیم کند. این سفر دو روزه به عمان و قطر، نه صرفاً مجموعه‌ای از دیدارهای تشریفاتی، بلکه بخشی از یک دیپلماسی فعال و چندلایه برای مهار تنش، انتقال پیام‌های حساس و آماده‌سازی بستر دور جدید

لاریجانی روز سه‌شنبه ۲۱ بهمن در رأس هیأتی سیاسی وارد مسقط شد و بلافاصله مورد استقبال ارتشبد سلطان بن محمد التعمانی، وزیر دفتر سلطنتی عمان، قرار گرفت. مهم‌ترین بخش این سفر، دیدار نزدیک به سه ساعته او با هئیم بن طارق، سلطان عمان، در کاخ البرکه العارمی عالی امنیت رسمی عمان (ONA) گزارش داد که دو طرف در فضایی مثبت و سازنده، آخرین تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی، مذاکرات هسته‌ای ایران و آمریکا و راه‌های دستیابی به توافقی متعادل و عادلانه را بررسی کردند. هر دو طرف بر اهمیت بازگشت به میز مذاکره، حل مسالمت‌آمیز اختلافات و تأکید بر صلح و امنیت منطقه‌ای تأکید کردند.

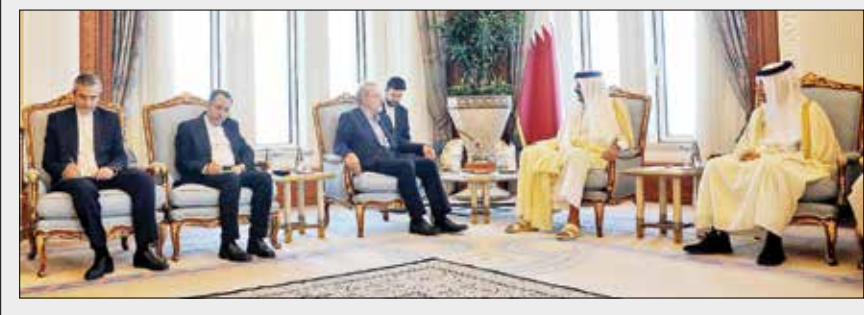
مذاکرات فقط بر موضوع هسته‌ای متمرکز است

یکی از نقاط برجسته سفر عمان، مصاحبه لاریجانی با تلویزیون ملی عمان بود که در آن آخرین مواضع و دیدگاه‌های خود را در خصوص تحولات منطقه و مذاکرات با آمریکا بیان کرد. دبیر شورای عالی امنیت ملی در این گفت‌وگو خاطرنشان کرد مذاکرات فقط بر موضوع هسته‌ای متمرکز است و در سایر موضوعات، مذاکره‌ای انجام نشده است. در جریان این گفت‌وگو صریح و رودررو تلویزیونی، لاریجانی با نگاهی واقع‌بینانه به گذشته مذاکرات گفت: «پیش‌تر هم مسیر گفت‌وگوها پیش

می‌رفت، اما آمریکا بود که روند را تغییر داد.» او تأکید کرد: «ایران بارها اعلام کرده اگر مذاکرات واقع‌بینانه باشد، نگاهش منفی نیست و آمادگی گفت‌وگو دارد؛ حالا طرف آمریکایی هم به این جمع بندی رسیده که هسته‌ای باشد.» وقتی بحث به نقش گفت‌وگوها باید صرفاً حول مسأله مذاکرات باشد، «و وقتی بحث به نقش عمان در مذاکرات رسید، لاریجانی آن را بسیار مثبت ارزیابی کرد؛ کشوری که به خوبی از منافع و حساسیت‌های منطقه آگاه است، شناخت دقیقی از شرایط دارد و از مذاکرات گذشته اطلاع کامل.» به باور او، عمان نقشی سازنده ایفا می‌کند که برخی کشورها فاقد چنین نگاهی هستند.

موشک‌های ایرانی صهیونیست‌ها را سر جاییش نشانند

لاریجانی در جشن روز پیروزی انقلاب اسلامی ایران که با حضور جمعی از مسئولین لشکری و کشوری عمان، سفرای کشورها و جمعی از ایرانیان مقیم در مسقط برگزار شد، تأکید کرد: «رژیم صهیونی می‌خواست بر منطقه مسلط شود اما موشک‌های ایرانی این رژیم را سر جاییش نشانند.» دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان در جریان سفر به عمان دیداری معنادار و مهم برای منطقه و آمریکا با محمد عبدالسلام، سخنگوی انصارالله یمن داشت. لاریجانی همچنین دیروز با رهبران حماس در دوحه دیدار جداگانه‌ای داشت و درباره وضعیت غزه و مسائل فلسطین رایزنی کرد.

اگر مذاکرات موفق باشد می‌توان در مورد سایر اختلافات گفت‌وگو کرد

در ادامه، لاریجانی به تفاوت این دور از مذاکرات با گذشته پرداخت و گفت تمرکز کامل بر پرونده هسته‌ای است و آمریکا هم این چهارچوب را پذیرفته. او هشدار داد نباید انتظارات را بیش از حد بالا برد؛ اگر این مذاکرات موفق باشد، می‌توان آن را گسترش داد و به حوزه‌های دیگر نیز تسری داد، اما در حال حاضر نمی‌توان به‌طور قطعی درباره ورود به سایر اختلافات سخن گفت.

لاریجانی با صراحت بیان کرد که «ایران از ابتدا جنگ را راه حل نمی‌دانسته و اختلافات باید از مسیر گفت‌وگو حل شود؛ اشتباه گذشته غرب این بود که زبان زور را برگزید و مشکلات ایجاد کرد.» او مسأله را قابل حل توصیف کرد؛ اگر نگرانی آمریکا فقط جلوگیری از حرکت ایران به سمت سلاح هسته‌ای باشد، این موضوع حل‌شدنی است، اما ورود به مطالباتی فراتر از این چهارچوب

می‌تواند مسیر را دشوار کند. در بخش‌هایی از این مصاحبه، لاریجانی به نقش مخرب رژیم صهیونیستی اشاره کرد و گفت سفر سریع نتانیاهو به آمریکا و سخنانش درباره ضرب‌الاجل برای ایران می‌تواند بحران‌ساز شود؛ آمریکایی‌ها باید هوشیار باشند که دیدگاه‌های اسرائیل به زیان منافع خودشان تمام خواهد شد و نباید اجازه دهند این رژیم مسیر مذاکرات را دیکته کند. او در پایان، چشم‌اندازی امیدوارانه اما محتاطانه ترسیم کرد: منطقه ظرفیت‌های عظیمی دارد، از منافع غنی تا جمعیت‌های بزرگ و کشورهای مکمل؛ اگر همکاری منطقه‌ای شکل بگیرد و عوامل تنش را مانند اقدامات اسرائیل مهار شود، می‌توان به توسعه کشورهایی مانند عمان در این مسیر کلیدی است و نشان می‌دهد دیپلماسی هنوز می‌تواند بر تنش غلبه کند.

روایت لاریجانی از سفر عمان

لاریجانی در گفت‌وگوی دیگری با شبکه العالم سفر به مسقط را «بسیار پر بار و نویدبخش» خواند و گفت رایزنی‌ها در چهارچوب روابط تاریخی قوی ایران و عمان، افزایش همکاری‌های تجاری و توسعه‌ای و مشورت درباره مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی انجام شده است. او همچنین اشاره کرد که تعیین تاریخ دور بعدی مذاکرات در حال بررسی است و در آینده اعلام خواهد شد.

دیدار با امیر قطر پشت درهای بسته

پس از پایان برنامه در مسقط، لاریجانی با بدرفه وزیر دفتر سلطنتی عمان، راهی دوحه شد و صبح دیروز وارد پایتخت قطر شد. او بلافاصله به کاخ دیوان امیری رفت و با شیخ تمیم بن حمد آل ثانی، امیر قطر، دیدار کرد. جزئیات زیادی از این دیدار که پشت درهای بسته انجام شد و بیش از دو ساعت طول کشید منتشر نشده، اما رسانه‌های قطری و منطقه‌ای آن را در چهارچوب تلاش برای کاهش تنش و تقویت ثبات توصیف کردند.

ساعتی پس از این دیدار، دولت قطر اعلام کرد که امیر قطر در تماسی تلفنی با دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، درباره کاهش تنش و ثبات منطقه‌ای گفت‌وگو کرده است. خبرگزاری الجزیره این همزمانی را «بسیار مهم» خواند. لاریجانی همانند برنامه سفر عمان، پس از دیدار با امیر قطر با محمد بن عبدالرحمن آل ثانی، نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه این کشور، دیدار کرد و دو طرف درباره افزایش همکاری‌های دوجانبه اقتصادی، تحولات منطقه‌ای و آخرین وضعیت مذاکرات هسته‌ای و لغو تحریم‌ها تبادل نظر کردند.

خبرگزاری الجزیره این سفر را بخشی از زنجیره دیپلماسی تهران-واشنگتن ارزیابی کرد؛ بویژه آنکه پس از سفر اخیر عباس عراقچی، وزیر امور خارجه

برای کاهش تنش در منطقه را با دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران بررسی کرد. این بیانیه افزود که نخست‌وزیر و وزیر خارجه همچنین نتایج مذاکرات مسقط میان ایالات متحده آمریکا و ایران را (که به صورت غیرمستقیم برگزار شد) با لاریجانی بررسی کرده است. بر اساس این بیانیه، نخست‌وزیر و وزیر خارجه قطر بر ضرورت هماهنگی و همکاری کشورهای منطقه برای جلوگیری از پیامدهای منفی تشدید تنش‌ها و بهره‌بردن از ابزارهای دیپلماتیک برای حل اختلافات تأکید کرده است.

اهمیت دیدارهای لاریجانی و عبدالرحمن آل ثانی

یکی از نکات جالب توجه در دیدار لاریجانی با وزیر خارجه قطر، ارتباط آن با سفر ۱۰ روز پیش محمد بن عبدالرحمن آل ثانی به تهران است؛ سفری که در اوج تنش‌های اخیر ایران و آمریکا انجام شد. جالب آنکه لاریجانی ساعاتی پیش از ورود وزیر خارجه قطر به تهران و دیدار با این مقام قطری، از مسکو بازگشته بود؛ جایی که با ولادیمیر پوتین دیدار کرده و زمینه موع‌گیری مهم بعدی او فراهم آمده بود.

پس از این دیدارها بود که لاریجانی با انتشار یک متن کوتاه در شبکه اجتماعی «ایکس» گمانه‌زنی‌های گسترده درباره احتمال حمله نظامی آمریکا به ایران را رد کرده و نوشت: «برخلاف فضا سازی جنگ رسانه‌ای تصنعی، شکل‌گیری ساختاری برای مذاکرات در حال پیشرفت است.» این پیام یک‌جمله‌ای، از سوی تحلیلگران به‌عنوان نقطه پایی بر مارا تن نفسگیر رایزنی‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای مقامات ایرانی از ترکیه و روسیه تا عمان و قطر تفسیر شد. توثبت او نه تنها فضاسازی‌های رسانه‌ای جنگ را «تصنعی» خواند، بلکه نوید پیشرفت در تشکیل چهارچوب گفت‌وگوهای جدی و ساختار یافته را داد.

به نظر می‌رسد سفر دو روزه لاریجانی به عمان و قطر بخشی از یک استراتژی هماهنگ برای مدیریت تنش‌ها، انتقال پیام‌ها و آماده‌سازی زمینه برای دور بعدی مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا باشد؛ چه اینکه کارشناسان و تحلیلگران معتقدند تفاوت عمده دور جدید مذاکرات هسته‌ای ایران و آمریکا در تمایل جدی کشورهای منطقه به سرانجام رسیدن آن و پایان تنش‌ها است. از این رو رایزنی مداوم با کشورهای منطقه در خصوص مذاکرات و تبیین رویکرد ایران و انتقال شفاف پیام از کانال‌های شناخته‌شده، تأثیر مؤثری در کاهش سوءتفاهم‌ها و برداشت‌های نادرست از اهداف و رویکردهای طرفین خواهد داشت. از این رو بدیهی است که دساوردهای این رایزنی‌های متوالی از مسقط تا دوحه در روزها و هفته‌های آینده آشکارتر شده و می‌تواند روندهای دیپلماتیک را هموار کند.

ایران به دوحه انجام شد. عراقچی در جریان سفر خود به قطر بر این نکته تأکید داشت که جنگ به سود هیچ طرفی نیست و تهدیدی برای امنیت بین‌المللی به شمار می‌رود.

هیچ پیشنهاد مشخصی از واشنگتن دریافت نکردیم

دبیر شورای عالی امنیت ملی پس از دیدار با مقامات قطری در مصاحبه تلویزیونی با شبکه الجزیره تأکید کرد که تهران تاکنون هیچ پیشنهاد مشخصی از واشنگتن دریافت نکرده و آنچه در عمان انجام شده، صرفاً تبادل پیام‌ها بوده است. او تغییر رویکرد آمریکا را مثبت خواند و گفت واشنگتن به این نتیجه رسیده که باید مسیر غیرنظامی را در پیش بگیرد. وی این ورود به مذاکرات را نشانه رویکرد عقلانی دانست. لاریجانی صراحتاً اعلام کرد: «چهارچوب مذاکرات کاملاً مشخص است؛ هیچ گفت‌وگوی جز درباره موضوع هسته‌ای انجام نمی‌شود.» او افزود: میان تهران و واشنگتن زمینه مشترکی درباره عدم دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای وجود دارد. لاریجانی هرگونه بحث درباره «صفر کردن غنی‌سازی» را رد کرد. او با انتقاد از رژیم صهیونیستی گفت اسرائیل در تلاش برای تخریب مذاکرات و سوق دادن منطقه به جنگ است و ثبات کل منطقه را تهدید می‌کند. لاریجانی هشدار داد: در صورت تجاوز آمریکا، ایران پایگاه‌های نظامی این کشور در منطقه را هدف قرار خواهد داد.

قطر: ضرورت همکاری کشورهای منطقه برای جلوگیری از تنش‌ها

پس از دیدارهای لاریجانی، وزارت خارجه قطر در بیانیه‌ای به تشریح نتایج دیدار وزیر خارجه این کشور و دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان پرداخت. در این بیانیه آمده است که نخست‌وزیر و وزیر خارجه (محمد بن عبدالرحمن آل ثانی)، تلاش‌ها

وزیر امور خارجه در مصاحبه با «ااشا تودی» تأکید کرد

می‌توانیم به توافقی بهتر از برجام دست‌یابیم

اگر در این مسیر جدی باشند، ما نیز جدی هستیم و می‌توانیم حتی به توافقی بهتر از برجام دست پیدا کنیم. عراقچی با تأکید بر آمادگی همزمان ایران برای دیپلماسی و دفاع گفت: ما همان اندازه که برای دفاع از خود در برابر هرگونه تجاوز آماده‌ایم، برای رسیدن به راه‌حل دیپلماتیک نیز آمادگی داریم. وزیر امور خارجه به بخش دیگری از این ترحیم ماقطعا دیپلماسی است، اما اگر حمله‌ای صورت گیرد، پاسخ ایران قاطع و متناسب خواهد بود. وزیر امور خارجه به بخش دیگری از این گفت‌وگو با تفکیک میان مردم آمریکا و سیاست‌های دولت این کشور گفت: ما هیچ مشکلی با مردم آمریکای نداریم. مشکل ما سیاست‌های خصمانه دولت آمریکاست که از ابتدای انقلاب اسلامی علیه ایران اتخاذ شده است. روابط مردم با مردم همواره محترم بوده و باقی خواهد ماند.

گفت‌وگوها صرفاً محدود به موضوع هسته‌ای است و این یک خط قرمز روشن برای ماست. عراقچی در پاسخ به پرسشی درباره نقش بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در تحولات اخیر و تلاش‌های او برای تأثیرگذاری بر روند مذاکرات گفت: نتانیاهو اساساً با صلح و دیپلماسی مخالف است و تنها راه‌حلی که می‌شناسد جنگ است. او طی دو سال گذشته به هفت کشور در منطقه حمله کرده و همواره تلاش داشته آمریکا را وارد جنگ با ایران کند؛ تجربه‌ای که پیش‌تر با شکست کامل همراه بود و تکرار آن نیز نتیجه‌ای جز شکست نخواهد داشت.

وی با اشاره به ارزیابی خود از تیم مذاکره‌کننده آمریکایی افزود: آنچه از گفت‌وگو با آقای ویتکوف و دیگر مقامات آمریکایی دریافت کردم این است که آنها به دنبال یافتن راه‌حلی دیپلماتیک هستند.